

Mon cher Serge,

Hoewel ik je nooit gekend heb en pas van je hoorde toen je al een nacht dood was, ben jij mijn dierbaarste dode van 2007. 's Ochtends in Kinshasa hoorde ik dat je neer was geschoten, 's anderendaags stond ik in Bukavu.

De rouwplechtigheid vond plaats in het huis van je vader en duurde drie dagen. Je vader, met die milde, vochtige ogen achter zijn waardige bril vertelde zo liefdevol over jou en je werk als journalist. Je moeder had geen woorden meer en zag erop toe dat iedereen zijn sucré kreeg. Cathy, je vrouw, liep door het huis met de baby op haar arm. Acht maanden oud.

Het was voor het eerst dat ik een rouwdienst van een vermoorde mens bijwoonde.

Jij was de eerste burgerdode in dienst van de Monuc, de VN-vredesmacht in Congo. Je intelligentie en integriteit als redactiesecretaris van Radio Okapi in Bukavu werden alom geprezen, men noemde je de hoop van de Congolese journalistiek. Je was pas 31.

Die 13de juni had je de redactie verlaten om naar je twee boezemvrienden te gaan. Het was donker, je reed met een wit busje van de VN, je had een walkietalkie op zak, maar het heeft niet mogen baten. Toen je van je vrienden afscheid stond te nemen, kwamen twee mannen op je afgestapt. Ze dwongen je te knielen en schoten je neer. Waarom is nog steeds niet geweten.

Een van je boezemvrienden deed me het hele relaas. Ik besloot ogenblikkelijk om mijn research naar missionarissen even te staken en om over jouw dood een reportage te maken voor deze krant. Je vriend vroeg uitdrukkelijk om zijn naam niet vermelden: hij was doodsbang voor het gerecht. Zo gaat dat in jouw land: politie, leger en justitie boezemen geen vertrouwen in, maar achterdocht en frustratie. Niemand is fatsoenlijk betaald, willekeur heerst. Je twee boezemvrienden kunnen er inmiddels zelf van meespreken. Een week na de begrafenis werden ze gearresteerd en na een idioot showproces zitten ze nu levenslang opgesloten als 'opdrachtgevers'. Het was een totale farce. Je vriend die mij volkomen ontredderd had verteld over hoe jij werd afgeslacht, je vriend die jou nog naar het ziekenhuis had gebracht en je de trappen had opgedragen terwijl je darmen uit de schotwonde hingen. Twee lagere militairen die veroordeeld werden als uitvoerders van de moord hadden bij hoog en bij laag volgehouden dat jouw vrienden hen de klus hadden toevertrouwd.

Zo gaat het verder in jouw land, ook na je dood. Het was tegen dat soort fratsen dat jij als journalist in opstand kwam. Je wou meehelpen aan de heropbouw van je aan flarden geschoten vaderland. Je had een talent voor verontwaardiging en een geloof in de media. Neutraliteit en objectiviteit droeg je hoog in het vaandel. Maar je wist dat die deugden je zuur konden opbreken. De weken voor je sterven had je meerdere doodsb bedreigingen ontvangen. En toch ging je ermee door. En net dat heeft mij zo aangegrepen.

De reportage voor De Morgen schreef ik vanachter jouw computer op de redactie van Okapi. Terwijl je collega's 's ochtends aan de vergadertafel de radio opnieuw trachtten op te starten, zat ik tussen je spullen, je papieren, je aantekeningen, alsof je gewoon even de deur uit was. Aan de muur hingen twee van je trouwfoto's. Cathy en jij: zorgeloos stralend.

Goede Serge, de avond voor ik naar Bukavu vertrok, had ik er geen goed gevoel in. Ik schreef in mijn dagboek dat ik onheil vreesde. Als mij iets overkomt, dacht ik nog, dan zal het tenminste zijn omdat ik op een plek was waar ik móést zijn. Die nacht werd ik zo ziek als een hond, op weg naar de luchthaven van Kinshasa zag ik een zwaar verkeersongeluk en enkele uren later, bij aankomst in Bukavu, overleefde ik een lichte vliegtuigcrash met een toestel dat na een bonkige landing uiteindelijk pas stilviel in het grasveld naast de landingsbaan.

Geen tijd te verliezen, doen wat gedaan moet worden. Die ene, simpele les.

Enige weken geleden ging in Brussel het toneelstuk in première waarvoor ik destijds in Bukavu onderzoek deed. Het laat een oude missionaris aan het woord in het oosten van Congo, maar het gaat uiteindelijk om toewijding in het licht van de sterfelijkheid. Pas toen ik het afhad, vond ik een verpletterend citaat van Dag Hammarskjöld, de Zweedse diplomaat die het schopte tot de beste VN-secretaris-generaal ooit. Ik besloot het als motto op te nemen in het tekstboekje van Missie: "Pray that your loneliness may spur you into finding something to live for, great enough to die for."

Je weet hoe Hammarskjöld zelf aan zijn einde is gekomen: zijn vliegtuig crashte in onopgehelderde omstandigheden boven de Afrikaanse savanne.

Naast mijn bureau hangt de boardingpass van mijn vlucht naar Bukavu. Dat is zowat de pendant van de trouwfoto's naast jouw computer. Het is de herinnering aan een cruciaal moment, het is iets wat zich niet laat vergeten. Het is de voorafschaduw van de dood die een mens doet leven.

Genegen,

David

David Van Reybrouck aan Serge Maheshe, Congolees journalist

Geen tijd te verliezen, doen wat gedaan moet worden. Die ene, simpele les

David Van Reybrouck ■